KOHTUJURISTI ETTEPANEK
PAOLO MENGOZZI
esitatud 11. novembril 2010[1]

I. Sissejuhatus

1. Käesolev eelotsusetaotlus, mis käsitleb sisuliselt EÜ artiklite 81, 82 ja 86 tõlgendamist, esitati vaidluse raames, mille pooled on kindlustusasutus AG2R Prévoyance (edaspidi „AG2R") ja käsitööndusliк pagaritöökoda Beaudout Père et Fils SARL (edaspidi „Beaudout") ning mis tekkis viimase keeldumise tõttu liituda tervishoiukulude kohustusliku täiendava hüvitamise skeemiga, mida käsitööndusliku pagaritoodete tootmise sektoris Prantsusmaal pakub AG2R.[2]

2. Kuigi see kohtuasi asetub üsna rikkaliku kohtupraktika konteksti, mis käsitleb asutamislepingu konkurentsieeskirjade kohaldamist asutuste suhtes, mille ülesanne on sotsiaalkaitsesüsteemide haldamine, on see minu meelest huvitav peamiselt selle poolest, et võidakse täpsustada mõiste „ettevõtja" tõlgendust EÜ artiklite 81 ja 82 tähenduses.

II. Õiguslik raamistik

A. *Prantsuse õigusaktid*

3. Prantsusmaal kaetakse kulud, mis tekivad haiguse või õnnetuse korral, osaliselt sotsiaalkindlustuse põhiskeemist. See osa kuludest, mis jääb kindlustatu kanda, võidakse osaliselt hüvitada täiendava ravikindlustuse arvelt.

1 – Algkeel: prantsuse.

2 – Tuleb märkida, et Euroopa Kohtus on praegu menetlemisel veel kolm eelotsusetaotlust, mille on esitanud Tribunal d'instance de Dax (Dax' esimese astme kohus) (Prantsusmaa), mis käsitlevad asutamislepingu konkurentsieeskirjade tõlgendamist ning mille aluseks on samasugused vaidlused AG2R ja Prantsusmaa käsitööndusliке pagari- ja kondiitritöökodade vahel (liidetud kohtuasjad C-97/10–C-99/10: AG2R Prévoyance). Kuna eelotsusetaotlus esitati enne Euroopa Liidu toimimise lepingu jõustumist, on muide viidatud EÜ asutamislepingu artiklitele.

Ligi 93 protsendil Prantsusmaa elanikkonnast on täiendav ravikindlustus. [3]

4. Teatava sektori töötajate liitumine niisuguse täiendava kindlustusega võib olla ette nähtud majandusharu kokkuleppes või kollektiivlepingus, mille tööandjate ja töötajate esindajad on allkirjastanud vastavalt code de la sécurité sociale'i (sotsiaalkindlustusseadustik) artiklile L. 911-1.

5. Sama seadustiku artikliga L. 912-1 on loodud süsteem, mille kohaselt on liitumine täiendava ravikindlustuse skeemiga kohustuslik. Selles artiklis on märgitud, et artiklis L. 911-1 nimetatud kutsealasisesed või kutsealadevahelised kokkulepped näevad ette riskide vastastikuse kindlustamise, korraldades nende riskide kindlustamist ühes või mitmes 31. detsembri 1989. aasta seaduse nr 89-1009 (millega tugevdatakse teatavate riskide vastu kindlustatud isikutele pakutavaid tagatisi) artiklis 1 nimetatud asutuses või ühes või mitmes code des assurances'i (kindlustusseadustik) artiklis L. 370-1 nimetatud asutuses, millega peavad liituma nende kokkulepete kohaldamisalasse jäävad ettevõtjad, kusjuures need kokkulepped sisaldavad sätet, milles on määratud kindlaks, missugustel tingimustel ja kui tihti võib riskide vastastikuse kindlustamise korda uuesti läbi vaadata. Kahe läbivaatamise vahele ei või jääda üle viie aasta.

6. Code de la sécurité sociale'i artiklis L. 912-1 on ka täpsustatud, et kui esimeses lõigus nimetatud kokkuleppeid kohaldatakse ettevõtja suhtes, kes liitus või sõlmis enne nende jõustumise kuupäeva lepingu mõne teise asutusega kui kokkulepetes ette nähtud asutus, et kindlustada isikud samade riskide vastu samaväärsel tasemel, kohaldatakse code du travail' (tööseadustik) artikli L. 132-23 teist lõiku.

7. Code du travail' artikli L. 132-23 teises lõigus on täpsustatud, et juhtudel, mil majandusharu- või kutsealasiseseid või kutsealadevahelisi kokkuleppeid kohaldatakse ettevõtja suhtes pärast seda, kui sõlmiti kehtivad kokkulepped, mille üle peeti läbirääkimisi, kohandatakse neid kokkuleppeid vastavalt.

8. 8. augusti 1994. aasta seadusega nr 94-678 muudetud seaduse nr 89-1009 artikli 1 kohaselt, millele on viidatud code de sécurité sociale'i artiklis L. 912-1, võivad kindlustustegevusega tegelda ainult kindlusettevõtjad, code de la sécurité sociale'i või code rural'i

3 – Vt ministère du Travail, de la Solidarité et de la Fonction publique – direction de la recherche, des études, de l'évaluation et des statistiques'i (töö, solidaarsuse ja avaliku teenistuse ministeeriumi teaduse, uuringute, hindamise ja statistika direktoraat (DREES)) uuring *Les contrats les plus souscrits auprès des complémentaires santé en 2007*, études et résultats, nr 698, august 2009, lk 2, mis on kättesaadav veebilehel http://www.travail-solidarite.gouv.fr/etudes-recherche-et-statistiques,898/publications,904/etudes-et-resultats,920/no-698-les-contrats-les-plus,10202.html.

(maaelu seadustik) reguleeritavad kindlustusasutused või vastastikused kindlustusseltsid.

B. *Riikliku kollektiivlepingu lisa*

10. Syndicat des patrons boulangers (pagaritööstusettevõtjate ametiühing) ja selle sektori töötajate erinevad ametiühingud sõlmisid 24. aprillil 2006 käsitööndusliku pagaritöökodade ja pagari-kondiitritöökodade 19. märtsi 1978. aasta riikliku kollektiivlepingu (edaspidi „riiklik kollektiivleping") lisa, millega loodi „tervishoiukulude täiendava hüvitamise skeem" käsitööndusliku pagaritoodete tootmise sektoris (edaspidi „lepingu lisa").

9. Kindlustusasutusi reguleerib code de la sécurité sociale'i IX raamatu 3. jaotis. Selle seadustiku artikli L. 931-1 kohaselt on need asutused eraõiguslikud mittetulunduslikud juriidilised isikud, mida juhivad ühiselt liitunud liikmed (ettevõtjad, kes on sõlminud selle asutusega lepingu) ja osalevad liikmed (liitunud liikmete liitunud ja endised töötajad). Nende tegevusala on kindlustamine õnnetuste ja haigusega seotud isikukahju riski vastu. Code de la sécurité sociale'i artiklid L. 931-4–L. 932-5 reguleerivad kindlustusasutuste moodustamist, toimimisviisi ja lõpetamist ning tehinguid, mida neil on õigus teha. Eelkõige peab need asutused heaks kiitma riiklik järelevalveasutus [4] ning nende suhtes on seaduste ja määrustega kehtestatud kohustused vahendite olemasolu [5] ja likviidsusmäära [6] alal.

11. Seda lepingu lisa kohaldatakse kõikide riikliku kollektiivlepingu kohaldamisalasse kuuluvate ettevõtjate suhtes ja see on kehtestatud nende kõikide töötajate huvides, kes on samas ettevõttes töötanud kuu aega. Lepingu lisa preambuli kohaselt on selle eesmärk eelkõige riskide vastastikune kindlustamine valdkonna tasandil, mis esiteks võimaldab leevendada raskusi, mida kohtavad mõned sektori ettevõtjad, tavaliselt väikeettevõtjad, täiendava sotsiaalkaitse elluviimisel, ja teiseks annab juurdepääsu kollektiivsetele tagatistele, ilma et see sõltuks eelkõige vanusest või tervislikust seisundist.

12. Lepingu lisa artikli 4 kohaselt katab täiendav skeem tagatisperioodil kõik toimingud ja jooksvad kulud, mis hüvitati või arvati konkreetsel isikul sotsiaalkindlustuse põhiskeemist maha haigust, tööõnnetusi ja kutsehaigusi ning rasedust ja sünnitust

4 – Code de la sécurité sociale'i artiklid L. 931-5–L. 931-8-1.

5 – Vt eelkõige code de la sécurité sociale'i artiklid R. 931-10-12–R. 931-10-16, mis käsitlevad samaaegselt ka nn mitteelukindlustusasutuste kohustusi ja tehnilisi reserve.

6 – Vt eelkõige code de la sécurité sociale'i artiklid R. 931-10-3–R. 931-10-5, mis käsitlevad mitteelukindlustusasutuste likviidsusmäära.

käsitlevate õigusaktide kohaselt, ning toimingud ja kulud, mida see viimane ei kata ja mis on sõnaselgelt nimetatud lepingu lisa lisas toodud tabelis. [7]

13. Lepingu lisa artikli 5 järgi oli üldskeemi makse 2007. ja 2008. aastal 40 eurot kuus töötaja kohta. [8] Sellest maksest, mis tuleb pärast skeemi kohaldamise teist aastat uuesti läbi vaadata, tasub poole tööandja.

14. Lepingu lisa artikli 13 kohaselt nimetati AG2R täiendava skeemi kindlustusasutuseks, seda reguleerib kui kindlustusasutust code de la sécurité sociale ning selle üle teostab järelevalvet kindlustusettevõtjate ja vastastikuste kindlustusseltside järelevalveasutus. Selles artiklis on ka täpsustatud, et skeemi vastastikuse kindlustamise korraldamise viisi vaatab koosolekul läbi sektori riiklik pariteetselt moodustatud komisjon ja seda viie aasta jooksul alates lepingu lisa jõustumisest.

15. Lepingu lisa artiklis 14, nn vahetustingimuses, on märgitud, et tervishoiukulude täiendava hüvitamise skeemiga liitumine on kohustuslik alates lepingu lisa jõustumise kuupäevast. Selles artiklis on sätestatud, et see liitumine on kohustuslik ka ettevõtjatele, kes on juba sõlminud tervishoiukulude täiendava hüvitamise lepingu mõnes muus kindlustusasutuses samasuguste või suuremate tagatistega kui need, mis on määratud kindlaks lepingu lisas.

16. Vastavalt lepingu lisa artiklile 16 jõustus see lisa 1. jaanuaril 2007.

17. Tööhõive-, sotsiaalse ühtekuuluvuse ja eluasememinister laiendas 16. oktoobri 2006. aasta määrusega [9] ja lepingu lisale alla kirjutanud organisatsioonide laiendamistaotluste tõttu lepingu lisas ette nähtud õiguslikke tagajärgi ja karistusi kõikidele riigi territooriumil asutatud käsitööndustlikele pagari- ja kondiitritöökodadele, muutes selle lisa kohustuslikuks.

7 – Selles lisas on üksikasjalikult loetletud terve rida tagatisartikleid, mille hulgas on eelkõige haiglasse paigutamine ravi või kirurgiliste operatsioonide eesmärgil, ravitoimingud, hambaravi, optikatoodete kulud, sanatooriumiravi, sünnitus ja ennetusravi.

8 – Alsace-Moselle'i skeemis oli see summa 32 eurot. Asjast huvitatud poolte ütluste järgi alandati seda summat alates 2008. aasta 1. jaanuarist 28 euroni (vt lepingu lisa 12. novembri 2007. aasta lisa nr 2 artikkel 2, mis on Prantsuse valitsuse kirjalike märkustega kaasas).

9 – Arrêté portant extension d'un avenant à la convention collective nationale de la boulangerie-pâtisserie (entreprises artisanales) (määrus, mis käsitleb pagari-kondiitritööstuse (käsitööndustlikud ettevõtjad) riikliku kollektiivlepingu lisa laiendamist) (*JORF*, 25.10.2006, lk 15787).

III. Põhikohtuasja asjaolud ja eelotsuse küsimus

18. Beaudout on täiendava ravikindlustuse osas liitunud alates 2006. aasta 10. oktoobrist kindlustusettevõtjaga ABELA.

19. Kuna ta keeldus liitumast AG2R skeemiga, esitas viimane tema vastu hagi Tribunal de grande instance de Périgueux'le (Périgueux' teise astme kohus), et see kohus määraks, et ta peab liituma õige asutusega ja tasuma tagantjärele maksed alates lepingu lisa jõustumise kuupäevast, st alates 2007. aasta 1. jaanuarist.

20. Teise võimalusena tuleb märkida, et Beaudout vaidlustas lepingu lisa õiguspärasuse.

21. Lükanud tagasi mõned Beaudout' argumendid lepingu lisa vastavuse kohta siseriiklikule õigusele, püüdis eelotsusetaotluse esitanud kohus võrrelda talle hindamiseks esitatud juhtumit juhtumiga, mille osas tehti Euroopa Kohtu 21. septembri 1999. aasta otsus Albany [10].

22. Tuvastanud, et vastupidi pensionifondile, millega on tegemist eespool viidatud kohtuotsuses Albany ja millega liitumine oli kohustuslik, kuid sellest liitumisest võis vabastada, ei ole code de la sécurité sociale'i artikli L. 912-1 ja lepingu lisa artikli 14 tõlgenduse järgi võimalik mingi vabastus, leidis eelotsusetaotluse esitanud kohus, et eespool viidatud kohtuotsust Albany ei saa kohaldada analoogia alusel faktiliste asjaolude suhtes, mis on temale hindamiseks esitatud. Eelotsusetaotluse esitanud kohus märkis ka, et AG2R-l „näib olevat turgu valitsev seisund pagari- ja pagari-kondiitritööstuse sektoris ning tundub, et [...] ta ei ole ilmselgelt võimeline rahuldama nõudlust, mis valitseb turul seda liiki tegevus(t)e järele".

23. Seetõttu peatas Tribunal de grande instance de Périgueux (Prantsusmaa) menetluse ja esitas Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„[K]as täiendava ravikindlustusskeemiga kohustusliku liitumise kord, nagu on ette nähtud code de la sécurité sociale'i artiklis L 912-1, ja lisa, mille ametiasutused muutsid teatava valdkonna tööandjaid ja töötajaid esindavate organisatsioonide palvel kohustuslikuks ja mis näeb ette liitumise üheainsa asutusega, mis on määratud täiendava ravikindlustusskeemi haldamiseks, ilma et asjassepuutuva valdkonna ettevõtjatel oleks võimalus saada liitumisest vabastust, on kooskõlas EÜ artiklitega 81 ja 82 või kas need annavad määratud asutusele turgu valitseva seisundi, mida kuritarvitatakse[?]"

10 – C-67/96, EKL 1999, lk I-5751.

IV. Menetlus Euroopa Kohtus

24. Vastavalt Euroopa Kohtu põhikirja artiklile 23 esitasid kirjalikke märkusi põhikohtuasja pooled, Saksamaa ja Prantsusmaa valitsus ning Euroopa Komisjon.

25. Need asjast huvitatud pooled ning Belgia valitsus kuulati ka ära kohtuistungil, mis toimus 30. septembril 2010, välja arvatud Saksamaa valitsus, kes ei soovinud lasta ennast seal esindada.

V. Õiguslik analüüs

A. *Sissejuhatavad märkused*

26. Eelotsuse küsimuse sõnastusest, mis kujutab endast eeldust, millest lähtudes see küsimus on esitatud, tuleneb, et täiendava ravikindlustusega kohustusliku liitumise kord, millega on tegemist põhikohtuasjas ja mis tuleneb *Prantsuse õigusaktidest ja -normidest,* ei võimalda teha *mingit* vabastust liitumisest Prantsusmaa käsitööndduslikele pagari- ja kondiitritöökodadele.

27. See eeldus sunnib mind esitama järgmised kaks arutluskäiku, mis käsitlevad vastavalt siseriiklikku ja liidu õigust.

28. Siseriiklikku õigust käsitlevate märkuste osas tuleneb käesoleva ettepaneku punktis 26 meenutatud väitest, millest lähtus eelotsusetaotluse esitanud kohus, et viimane näib arvavat – sarnaselt argumentidele, mille esitas selles kohtus AG2R –, et põhikohtuasjas vaadeldava kohustusliku liitumise korra kehtestamisele eelnevate kokkulepete *kohandamist,* mis on ette nähtud code du travail' artikli L. 132-23 teises lõigus, tuleb tõlgendada nii, et see kohustab Prantsusmaa käsitööndduslikke pagari- ja kondiitritöökodasid loobuma oma varasemast kindlustusest ja järelikult kasutama lepingu lisas ette nähtud vahetustingimust, liitudes AG2R-ga. [11]

29. Lisaks näib eelotsusetaotluse esitanud kohus nõustuvat, et see kohustus, mis on asjaomase sektori ettevõtjatel, kehtib siseriiklikus

11 – See tõlgendus näib tulenevat Cour de cassation française'i (Prantsuse kassatsioonikohus) sotsiaalkoja 10. oktoobri 2007. aasta otsusest, millele viitas AG2R eelotsusetaotluse esitanud kohtus ja mille see pool lisas oma Euroopa Kohtule esitatud kirjalikele märkustele.

õiguses mitte ainult siis, kui varasemad kokkulepped kindlustavad isikud samade riskide vastu samaväärsel tasemel code de la sécurité sociale'i artikli L. 912-1 tähenduses, vaid vajadusel ka siis, kui pakuti suuremat kindlustust. [12] Mõistagi ei pane Euroopa Kohus kahtluse alla siseriikliku õiguse tõlgendust, mille kasuks otsustas – kas või mõttest tulenevalt – eelotsusetaotluse esitanud kohus.

30. Liidu õigust käsitlevate märkuste osas peaks samal ajal, kui eelotsusetaotluse esitanud kohus piiritles oma küsimust EÜ artiklite 81 ja 82 tõlgendusega, sõnaselge viide Prantsuse õigusaktidele ja -normidele, sealhulgas selle küsimuse sõnastuses endas, kohustama Euroopa Kohut minu meelest kaasama selle küsimuse analüüsi ja vastusesse ka EÜ artikleid 10 ja 86.

31. Ei ole vähimatki kahtlust, et eelotsusetaotluse esitanud kohus peab hindama mitte ainult EÜ artiklite 81 ja 82 tähenduses ettevõtja käitumist, vaid samuti ja eriti seda, kas nimetatud artiklitega on kooskõlas niisugused liikmesriigi vastu võetud seadused ja määrused nagu code de la sécurité sociale'i artikkel L. 912-1 ja ministeeriumi määrus, millega lepingu lisa laiendati kõikidele Prantsusmaa käsitööndustlikele pagari- ja kondiitritöökodadele.

32. EÜ artiklite 10 ja 81 koostoimes lugemine kohustab esiteks aga liikmesriike mitte võtma või säilitama meetmeid, isegi seadusi või määrusi, mis võivad kõrvaldada ettevõtjate suhtes kohaldatavate konkurentsieeskirjade kasuliku mõju. [13] Teiseks kohustab EÜ artikli 86 lõige 1 liikmesriike eelkõige mitte võtma ega säilitama ettevõtjate suhtes, kellele nad on andnud eri- või ainuõigusi, ühtegi meedet, mis oleks vastuolus asutamislepingus sätestatud normidega, ning keelab neil seega õhutada neid ettevõtjaid kuritarvitama oma turgu valitsevat seisundit EÜ artikli 82 tähenduses.

33. Miski ei takista muide Euroopa Kohtul anda kogu teavet liidu õiguse tõlgendamise kohta, mida siseriiklikul kohtul võib olla vaja, võttes eelkõige arvesse eelotsusetaotluse põhjendust ja vaidluseset, ilma et viimane oleks

12 – Põhikohtuasjas näib Beaudout väitvat, et lepingu lisa on vastuolus code de la sécurité sociale'i artikliga L. 912-1, sest selle lepingu lisa artiklis 14 ette nähtud vahetustingimust saab kohaldada ka siis, kui enne kõnesoleva vastastikuse kindlustamise skeemi laiendamist ametiasutuste poolt kindlustusandjaga sõlmitud leping pakub suuremaid tagatisi kui need, mida pakub viimane, nagu see on väidetavalt kindlustuse puhul, mis sõlmiti ABELA-s 10. oktoobril 2006.

13 – Vt eelkõige 17. novembri 1993. aasta otsus kohtuasjas C-2/91: Meng (EKL 1993, lk I-5751, punkt 14); eespool viidatud kohtuotsus Albany, punkt 65; 21. septembri 1999. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-115/97–C-117/97: Brentjens' (EKL 1999, lk I-6025, punkt 65); 21. septembri 1999. aasta otsus kohtuasjas C-219/97: Drijvende Bokken (EKL 1999, lk I-6121, punkt 55) ja 19. veebruari 2002. aasta otsus kohtuasjas C-35/99: Arduino (EKL 2002, lk I-1529, punkt 34).

seda teavet sõnaselgelt oma eelotsusetaotluses maininud. [14]

34. Käesoleval juhul ilmneb eelotsusetaotluse põhjendustest, et eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekib küsimus, kas esiteks on niisugune kord, mille kohaselt on liitumine täiendava ravikindlustuse skeemiga kohustuslik ja mis tuleneb code de la sécurité sociale'i artiklist L. 912-1 koostoimes lepingu lisa artikliga 14, vastuolus EÜ artiklitega 10 ja 81, ning teiseks, kas niisugune asutus nagu AG2R, millega peavad liituma teatavas majandusharus tegutsevad ettevõtjad teatavalt territooriumilt, hakkab ainuõiguse tõttu, mis on talle antud ilma võimaluseta neid liitumisest vabastada, oma turgu valitsevat seisundit kuritarvitama.

35. Sõnastades esitatud küsimuse ümber nii, nagu see tuleneb eelotsusetaotluse põhjendustest, analüüsin järelikult allpool seda küsimust mõlema koostisosa seisukohast, mille ma äsja välja tõin.

14 – Vt selle kohta eelkõige 5. märtsi 2009. aasta otsus kohtuasjas C-350/07: Kattner Stahlbau (EKL 2009, lk I-1513, punktid 25 ja 26) ja 27. oktoobri 2009. aasta otsus kohtuasjas C-115/08: ČEZ (EKL 2009, lk I-10265, punkt 81 ja seal viidatud kohtupraktika).

B. *EÜ artiklite 10 ja 81 tõlgendamine täiendava ravikindlustuse skeemiga kohustusliku liitumise korra kontekstis*

36. Ma arvan nagu ka Euroopa Kohtule märkusi esitanud asjast huvitatud pooled – välja arvatud Beaudout –, et niisugune kokkulepe, millega on tegemist põhikohtuasjas, ja akt, millega seda kokkulepet laiendati kõikidele Prantsusmaa käsitööonduslikele pagaritöökodadele, ei kuulu EÜ artiklite 10 ja 81 kohaldamisalasse.

37. Selles osas tuleb esiteks meenutada, et Euroopa Kohus on oma eespool viidatud kohtuotsustes Albany, Brentjens' ja Drijvende Bokken leidnud, et asutamislepingu koostoimes vaadeldud sätete kasulikust ja ühetaolisest tõlgendusest ilmneb, et tööturu osapoolte vahel kollektiivsete läbirääkimiste raames sõlmitud kokkuleppeid, millel on sotsiaalpoliitilised eesmärgid, tuleb pidada nende laadi ja eseme tõttu niisugusteks, mis ei kuulu EÜ asutamislepingu artikli 85 lõike 1 (nüüd EÜ artikli 81 lõige 1) kohaldamisalasse. [15]

38. Käesoleval juhul tuleb aga põhikohtuasjas vaadeldava kokkuleppe laadi osas tõdeda, et see kokkulepe sõlmiti kollektiivlepingu

15 – Eespool viidatud kohtuotsused Albany, punktid 59 ja 60; Brentjens', punktid 56 ja 57, ja Drijvende Bokken, punktid 46 ja 47.

lisana ning on tööandjaid ja töötajaid esindavate organisatsioonide kollektiivsete läbirääkimiste tulemus.

39. Selle eseme osas kehtestab kokkulepe, millega on meil praegu tegemist põhikohtuasjas – nagu ka kokkulepe, millega oli tegemist kohtuasjas, milles tehti kohtuotsus van der Woude [16] –, käsitööndusliku pagaritoodete tootmise sektoris täiendava ravikindlustuse skeemi, mis aitab kaasa töötajate töötingimuste parandamisele mitte ainult nii, et tagab neile vajalikud vahendid ravikulude tasumiseks, vaid ka nii, et vähendab kulutusi, mis kollektiivlepingu puudumisel oleksid jäänud töötajate endi kanda. Selle viimase osas meenutan, et lepingu lisa kohaselt määratakse maksed, mida töötajad peavad tasuma, kindlasummalised, need ei sõltu makstavatest hüvitistest ja poole nendest tasuvad tööandjad.

40. Teiseks tundub mulle, et asjaolu, et kokkuleppes, millega on tegemist põhikohtuasjas, ei ole nähtud ette mingit vabastust liitumisest selle kokkuleppega loodava täiendava skeemiga, ei too kaasa EÜ artikli 81 lõikes 1 sätestatud keelu kohaldamata jätmist, sest sellise sätte puudumine ei muuda põhikohtuasjas vaadeldava kokkuleppe laadi ega eset.

41. Ülejäänu osas märgin, et eespool viidatud kohtuotsustes Albany, Brentjens' ja Drijvende Bokken, milles käsitleti majandusharu ettevõtjate kohustuslikku liitumist täiendava pensioniskeemiga, millega kaasnes vabastamise võimalus, ei omistanud Euroopa Kohus selle liitumisest vabastamise võimaluse olemasolule EÜ artikli 81 lõike 1 tõlgenduse raames, mille kasuks ta otsustas, mingit erilist kaalu.

42. Euroopa Kohus ei leidnud ka, et peaks muutma seda, kuidas ta analüüsis tööturu osapoolte vahel sõlmitud kokkuleppe laadi ja eset eespool viidatud kohtuotsuses van der Woude, kuigi tegemist oli kollektiivlepinguga, millega konkreetse sektori töövõtjaid kohustati tasuma täiendava ravikindlustuse makset ühele konkreetsele kindlustusandjale, ilma et seega oleks olnud olemas võimalust vabastada neid liitumisest selle asutusega või viimase nimetatud kindlustusandjaga. [17]

43. Analüüsides üksnes asjaomaste kokkulepete laadi ja eset, eiras Euroopa Kohus selles

16 – 21. septembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-222/98: van der Woude (EKL 2000, lk I-7111, punkt 25).

17 – Vt eespool viidatud kohtuotsus van der Woude, punktid 26 ja 27, ja kohtujurist Fennelly selles kohtuasjas esitatud ettepaneku punktid 24–26 ja 31.

küsimuses selgelt kohtujurist Jacobsi ettepanekut kohtuasjades, milles tehti eespool viidatud kohtuotsused Albany, Brentjens' ja Drijvende Bokken: ettepanekut, milles kohtujurist oli leidnud – kuigi mitte ilma mõningaste mööndusteta –, et EÜ artikli 81 lõikes 1 sätestatud keelu võib jätta kohaldamata ainult kollektiivlepingute suhtes, mis käsitlevad kollektiivsete läbirääkimiste põhiküsimusi, näiteks töötasud ja töötingimused, ning mis ei mõjuta (otseselt) kolmandaid isikuid või turge, mida kokkulepe ei puuduta. [18] Selles kontekstis leidis kohtujurist Jacobs, et kuna kohtuasjades, milles tehti need kohtuotsused, ei sisalda kollektiivleping tegelikku *mõju,* millega *välistatakse* teised kindlustusandjad peale tööturu osapoolte nimetatud pensionifondi, ning seda eelkõige tänu liitumisest vabastamise võimaluse ette nägeva sätte olemasolule, võib EÜ artikli 81 lõike 1 jätta selle lepingu suhtes kohaldamata. [19] Madalmaade ministri sekkumisest tingitud kohustuslik liitumine oli küsimus, mida hinnati eraldi.

44. Seega on õige asuda seisukohale – nagu väidab komisjon oma kirjalikes märkustes –, et selle kindlakstegemisel, kas kollektiivleping, millega kehtestatakse täiendava ravikindlustuse skeem ja millega nähakse ette kohustuslik liitumine, kuulub EÜ artikli 81 lõike 1 kohaldamisalasse, ei omistata Euroopa Kohtu praktikas mingit tähtsust niisuguse kohustusliku liitumise korrale, isegi mitte siis, kui see tuleneb kollektiivlepingust endast.

45. Sellest järeldub, et käesolevas kohtuasjas ei ole selle hindamisel, kas kõnesolev kokkulepe kuulub EÜ artikli 81 lõikes 1 sätestatud keelu kohaldamisalasse, sugugi tarvis välja selgitada, kas kohustuslik liitumine tuleneb ainult lepingu lisa artiklist 14 või selle sätte ja code de la sécurité sociale'i artikli 912-1 koostoimes kohaldamisest.

46. Kolmandaks tuleneb lõpuks ametiasutuste 16. oktoobril 2006 tehtud otsuse osas laiendada kokkulepet, millega on tegemist põhikohtuasjas, kõikidele asjaomase majandusharu ettevõtjatele nii, et see kokkulepe muudetakse nendele ettevõtjatele tööturu osapoolte taotlusel kohustuslikuks, ka eespool viidatud kohtuotsustest Albany, Brentjens' ja Drijvende Bokken, et sellist otsust ei saa pidada otsuseks, millega kohustatakse sõlmima EÜ artikliga 81 vastuolus olevaid kokkuleppeid või soodustatakse seda või tugevdatakse niisuguste kokkulepete mõju, eirates sellega EÜ artikleid 10 ja 81, sest eelkõige – ja nagu ma juba märkisin – ei kohaldata tööturu osapoolte vahelise kokkuleppe selle

18 – Vt nende ettepanekute punktid 193 ja 194, mis esitati kohtuasjades, milles tehti eespool viidatud kohtuotsused Albany, Brentjens' ja Drijvende Bokken.

19 – Vt punkt 281.

tüübi suhtes selles viimases artiklis sätestatud keeldu.[20] Liikmesriigid võivad seega vabalt muuta selle kokkuleppe kohustuslikuks isikutele, kelle suhtes ei ole selle sätted siduvad.[21]

47. Ma teen niisiis ettepaneku vastata eelotsuse küsimuse esimesele osale nii, et esiteks ei kuulu täiendava ravikindlustuse skeemiga liitumise kord, milles on nähtud ette liitumine üheainsa asutusega ilma võimaluseta, et mõni asjaomane ettevõtja vabastatakse liitumisest, EÜ artikli 81 lõikes 1 sätestatud keelu kohaldamisalasse, ning teiseks ei keela EÜ artiklid 10 ja 81 teha ametiasutustel otsust, millega muudetakse konkreetse sektori tööandjaid ja töötajaid esindavate organisatsioonide taotlusel kohustuslikuks kollektiivsete läbirääkimiste tulemusena sündinud kokkulepe, millega nähakse ette kõikide selle sektori ettevõtjate liitumine täiendava ravikindlustuse skeemiga.

C. EÜ artiklite 82 ja 86 tõlgendamine kontekstis, kus antakse ainuõigus asutusele, kelle ülesanne on hallata täiendavat ravikindlustust, ilma et liitumisest oleks võimalik vabastada, ja kus on tõenäoliselt kuritarvitatud turgu valitsevat seisundit

48. EÜ artikli 81 lõikes 1 ette nähtud keelu kohaldamise erand, mis tuleneb analüüsist, mille ma esitasin Euroopa Kohtu praktika põhjal, ei laiene EÜ artiklile 82.

49. Nii et kuigi eespool viidatud kohtuotsustes Albany, Brentjens' ja Drijvende Bokken ning kohtuotsuses Pavlov jt[22] leidis Euroopa Kohus, et kokkulepete suhtes, millega oli tegemist nendes kohtuasjades, ei kohaldata nende laadi ja eseme tõttu EÜ artikli 81 lõikes 1 sätestatud keeldu, asus ta siiski seisukohale, et fondid, mille ülesanne on hallata nende kokkulepetega loodud täiendava pensioni skeeme, on ettevõtjad asutamislepingu konkurentsieeskirjade tähenduses, kellel on ainuõigus, mis annab neile turgu valitseva seisundi ühisturu olulises osas EÜ artikli 82 tähenduses, kuid kellele on usaldatud üldist

20 – Vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsused Albany, punktid 66 ja 68; Brentjens', punktid 66 ja 68, ja Drijvende Bokken, punktid 56 ja 58.

21 – Eespool viidatud kohtuotsused Albany, punkt 66; Brentjens', punkt 66, ja Drijvende Bokken, punkt 56.

22 – 12. septembri 2000. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-180/98–C-184/98: Pavlov jt (EKL 2000, lk I-6451).

majandushuvi esindava teenuse osutamine EÜ artikli 86 lõike 2 tähenduses. [23]

50. Järelikult selleks, et anda kasulik vastus Tribunal de grande instance de Périgueux' eelotsusetaotluses asuva küsimuse teisele osale, tuleb kontrollida kohtutoimikus esitatud asjaolusid, arvestades, kas asutus, kelle ülesanne on põhikohtuasjas hallata täiendava ravikindlustuse skeemi, kujutab endast eelkõige EÜ artikli 82 tähenduses ettevõtjat, kes võib saada turgu valitseva seisundi, mida ta kuritarvitab, ilma et oleksid täidetud EÜ artikli 86 lõikes 2 sätestatud tingimused.

1. Niisuguse täiendava ravikindlustuse skeemi haldava asutuse nagu AG2R ettevõtja staatus asutamislepingu konkurentsieeskirjade tähenduses

51. Küsimuses, kas AG2R on ettevõtja, näib eelotsusetaotluse esitanud kohus nõustuvat, et sellel asutusel on kõik ettevõtja omadused, kui lähtuda analoogia alusel eespool viidatud kohtuotsuse Albany põhjenduste asjakohastest lõikudest.

52. Euroopa Kohtule märkusi esitanud asjast huvitatud poolte arvamused lähevad selles küsimuses siiski lahku. Kui põhikohtuasja pooled ei sea seda, kas AG2R on ettevõtja, kahtluse alla, siis Saksamaa valitsus leiab, et eelotsusetaotluse esitanud kohus ei ole esitanud piisavalt teavet, et sellele küsimusele vastata. Prantsusmaa valitsus väidab omakorda, et eelotsusetaotluse esitanud kohus ei ole nõuetekohaselt kontrollinud, kas AG2R on ettevõtja, ning väidab ka, et võttes arvesse erinevusi selle asutuse hallatava täiendava ravikindlustuse skeemi ja pensionifondi vahel, mida vaadeldi kohtuasjas, milles tehti eespool viidatud kohtuotsus Albany, ei võimalda ainult selle viimase kohtuotsuse lugemine kvalifitseerida AG2R ettevõtjaks asutamislepingu konkurentsieeskirjade tähenduses. Lõpuks väidab komisjon – kuigi nüansirikkamalt – põhiliselt, et minnes kaugemale põhikohtuasjas lepingu lisaga AG2R-le usaldatud täiendava ravikindlustuse skeemi analüüsimisest – mille käigus tundub olevat raske teha Euroopa Kohtu praktikas toodud kriteeriumite põhjal lõplikku järeldust –, tuleb võtta arvesse üldist õiguslikku raamistikku, millesse kindlustustehingud Prantsusmaal asetuvad ja millest tuleb järeldada, et niisugune asutus nagu AG2R pakub oma teenuseid, konkureerides kindlustusettevõtjatega, ning järelikult vastab ta ettevõtja määratlusele EÜ artikli 82 tähenduses.

53. Kuigi mina omalt poolt nõustun allpool esitatud põhjustel üldiselt selle küsimuse sisulise analüüsiga, mille komisjon oma kirjalikes märkustes ja kohtuistungil Euroopa

23 – Vt vastavalt eespool viidatud kohtuotsused Albany, punktid 87, 92, 111 ja 123; Brentjens', punktid 87, 92, 111 ja 123; Drijvende Bokken, punktid 77, 82, 101 ja 113, ja Pavlov jt, punktid 119, 126 ja 130.

Kohtule esitas, tõstatavad asjast huvitatud poolte lahknevad seisukohad minu meelest ühe üldist laadi menetlusliku probleemi, nimelt probleemi, kas Euroopa Kohtus saab panna arutusele faktiliste asjaolude õiguslikku kvalifikatsiooni (mitte hinnangut neile) [24], mille autor on eelotsusetaotluse esitanud kohus.

54. Selles osas meenutan, et eelotsusetaotluse esitanud kohus ei avalda – võttes tõenäoliselt arvesse põhikohtuasja poolte argumente selles küsimuses – mingit kahtlust selles, kas AG2R on ettevõtja EÜ artikli 82 tähenduses.

55. Niisuguses olukorras võib aga väita, et eelotsusetaotluse esitanud kohus on selle küsimuse lahendanud – mis selgitab ka, miks ta on esitanud ainult väga vähe faktilisi ja õiguslikke asjaolusid, mille põhjal nii otsustati – ning järelikult võib ka öelda, et Euroopa Kohtule ei esitata seda küsimust, nii et seda tuleb käesolevas kohtuasjas pidada väljaselgitatuks. [25]

56. Vastasel juhul oleks võimalik asuda seisukohale – nagu näivad kujutlevat Prantsusmaa valitsus ja komisjon –, et niisugune õiguslik kvalifitseerimine ei peaks võtma Euroopa Kohtult kohustust tuua ära liidu õiguse tõlgendamist käsitlev teave, mis võimaldab lükata niisuguse õigusliku kvalifikatsiooni ümber või seda kinnitada, eriti juhul, kui see kvalifikatsioon (et tegemist on ettevõtjaga asutamislepingu konkurentsieeskirjade tähenduses) kujutab endast nagu põhikohtuasjas nende liidu õigusnormide (EÜ artiklite 82 ja 86) kohaldamise tingimust, mida eelotsusetaotluse esitanud kohus palub tõlgendada.

57. Minu arvates tuleb eelistada seda teist lahendust. Liidu õiguse tõlgendus, mille kasuks on otsustanud siseriiklik kohus, ei saa olla Euroopa Kohtule eelotsusemenetluses siduv, [26] kuid ammugi ei peaks ta põhimõtteliselt loobuma hindamast, kas siseriikliku kohtu õiguslik kvalifikatsioon seoses liidu õiguse mõistega, käesoleval juhul mõistega „ettevõtja" asutamislepingu konkurentsieeskirjade tähenduses, on õige.

24 – Vastavalt kohtupraktikale, mis käsitleb pädevuse jaotumist Euroopa Kohtu ja siseriiklike kohtute vahel eelotsusemenetluses, kuulub hinnangu andmine põhikohtuasja faktilistele asjaoludele eelotsusetaotluse esitanud kohtu ainupädevusse. Vt eelkõige 15. mai 2003. aasta otsus kohtuasjas C-282/00: RAR (EKL 2003, lk I-4741, punkt 47); 10. juuni 2010. aasta otsus kohtuasjas C-140/09: Fallimento Traghetti del Mediterraneo (EKL 2010, lk I-5243, punkt 22) ja 8. septembri 2010. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-316/07, C-358/07–C-360/07, C-409/07 ja C-410/07: Stoß jt (EKL 2010, lk I-8069, punkt 62).

25 – Vt analoogia alusel riigiabi valdkonnas eespool viidatud kohtuotsus Fallimento Traghetti del Mediterraneo, punkt 26.

26 – Nagu tehti 12. veebruari 2009. aasta otsuses kohtuasjas C-515/07: Vereniging Noordelijke Land- en Tuinbouw Organisatie (EKL 2009, lk I-839, punktid 29–40), milles Euroopa Kohus lükkas tagasi eelduse, millest lähtudes oli eelotsusetaotluse esitanud kohus eelotsuse küsimused esitanud. See eeldus oli liidu teisese õigusnormi ekslik tõlgendus, mida siseriiklik kohus uskus võivat põhikohtuasja faktiliste asjaolude suhtes kohaldada. Vt ka minu ettepanek samas kohtuasjas, punktid 18 ja 19 ning 35–57.

58. Kuna need menetlust käsitlevad kaalutlused on nüüd esitatud, tuleb meenutada, et konkurentsiõiguse valdkonnas on Euroopa Kohus korduvalt leidnud, et mõiste „ettevõtja" hõlmab mis tahes majandustegevusega tegelevat üksust, sõltumata selle üksuse õiguslikust vormist ja rahastamisviisist. [27] Selles osas määratleb Euroopa Kohus majandustegevust kui igasugust tegevust, mis seisneb kaupade või teenuste pakkumises teataval turul. [28]

59. Sotsiaalkindlustuse valdkonnas on Euroopa Kohus välja toonud kaks peamist kriteeriumit, mis võimaldavad kontrollida, kas nende asutuste tegevus, kes haldavad erinevaid asjaomaseid skeeme, on majandustegevus või mitte. Euroopa Kohus analüüsib esiteks, kas asjaomane skeem toob mängu solidaarsuse põhimõtte, ja teiseks, mil määral kontrollib seda skeemi riik. [29] Kui skeem toob mängu solidaarsuse põhimõtte ja seda kontrollib riik, käsitatakse skeemi haldavat asutust nii, et ta ei tegele majandustegevusega ning tema suhtes ei kohaldata seega EÜ artikleid 81 ja 82.

60. Nii leidiski Euroopa Kohus, et mõned asutused, kelle ülesanne on hallata ravi- ja pensionikindlustuse seadusjärgseid skeeme ning kes kohaldavad ainult seadust, ilma et neil oleks mingit võimalust mõjutada maksete summat, vahendite kasutamist ega hüvitiste taseme kindlaksmääramist, tegelevad riikliku solidaarsuse põhimõttel rajaneva tegevusega, mis ei ole üldse tulunduslik. [30]

61. Samuti leidis Euroopa Kohus, et otsese seose puudumine kindlustatute tasutud maksete ja selle asutuse makstud hüvitiste vahel, kelle ülesanne on hallata seadusjärgset tööõnnetuste vastu kindlustamise skeemi, samuti riigipoolne hüvitiste ja maksete summa kindlaksmääramine peavad viima tõdemuseni, et see asutus täidab eranditult sotsiaalset, mitte majanduslikku otstarvet. [31]

62. Seevastu olukordades, kus tegemist oli põhiskeemi täiendavate skeemidega, sealhulgas juhul, kui nendel skeemidel olid osaliselt ainult sotsiaalset otstarvet täitvate skeemide omadused, [32] leiti, et asutused, kes neid

27 – Vt eelkõige 23. aprilli 1991. aasta otsus kohtuasjas C-41/90: Höfner ja Elser (EKL 1991, lk I-1979, punkt 21); 17. veebruari 1993. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-159/91 ja C-160/91: Poucet ja Pistre (EKL 1993, lk I-637, punkt 17); 16. novembri 1995. aasta otsus kohtuasjas C-244/94: Fédération française des sociétés d'assurance jt (EKL 1995, lk I-4013, punkt 14); eespool viidatud kohtuotsus Albany, punkt 77; eespool viidatud kohtuotsus Pavlov jt, punktid 74 ja 108; 19. veebruari 2002. aasta otsus kohtuasjas C-309/99: Wouters jt (EKL 2002, lk I-1577, punkt 46); 16. märtsi 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-264/01, C-306/01, C-354/01 ja C-355/01 (EKL 2004, lk I-2493, punkt 46) ja eespool viidatud kohtuotsus Kattner Stahlbau, punkt 34.

28 – Vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus Pavlov jt, punkt 75, ja 1. juuli 2008. aasta otsus kohtuasjas C-49/07: MOTOE (EKL 2008, lk I-4863, punkt 22).

29 – Vt selle kohta eelkõige eespool viidatud kohtuotsus Poucet ja Pistre, punktid 8–15; 22. jaanuari 2002. aasta otsus kohtuasjas C-218/00: Cisal (EKL 2002, lk I-691, punktid 37–46); eespool viidatud kohtuotsus AOK Bundesverband jt, punktid 47–57, ja eespool viidatud kohtuotsus Kattner Stahlbau, punktid 43–68.

30 – Vt eespool viidatud kohtuotsus Poucet ja Pistre, punktid 15–18. Vt selle kohta ka eespool viidatud kohtuotsus AOK Bundesverband jt, punktid 52–56.

31 – Vt eespool viidatud kohtuotsus Cisal, punktid 42, 43 ja 45.

32 – Vt eespool viidatud kohtuotsus AOK Bundesverband jt, punkt 49.

haldavad, on ettevõtjad asutamislepingu konkurentsieeskirjade tähenduses.

63. Nõnda leidis Euroopa Kohus eespool viidatud kohtuotsuses Fédération française des sociétés d'assurance jt, et mittetulunduslikul asutusel, kes haldab kohustuslikku põhiskeemi täiendavat vabatahtlikku pensionikindlustusskeemi, mis toimib rahastatuse põhimõttel ja mille hüvitised sõltuvad ainult maksete summast, on kõik omadused, mis on ettevõtjal EÜ artiklite 81 ja 82 tähenduses. Selles osas tuleb märkida, et ei sotsiaalset laadi eesmärgi poole püüdlemist, solidaarsusnõudeid, sealhulgas nõuet, et maksed ei sõltuks riskist, ilma et kindlustatavaid isikuid oleks ette välja valitud, ega muid norme, mis käsitlevad eelkõige haldusasutuse suhtes investeeringute tegemisel kehtinud piiranguid, ei ole peetud piisavalt oluliseks, et käsitada asjaomase asutuse tegevust mittemajanduslikuna. [33]

64. Samamoodi märkis Euroopa Kohus eespool viidatud kohtuotsuses Albany, mis käsitles – meenutan – sektori mittetulunduslikku täiendava pensioni fondi, mis põhineb kohustusliku liitumise skeemil ning milles maksete summa ja hüvitiste taseme kindlaksmääramisel kohaldatakse solidaarsussüsteemi, et fond määrab maksete ja hüvitiste summa kindlaks ise, toimib rahastatuse põhimõttel ja seda kontrollib nagu kindlustusettevõtjaidki kindlustuskoda. Lisaks tähendas Euroopa Kohus, et sellel sektori pensionifondil on teatavates olukordades kohustus või õigus ettevõtjaid liitumisest vabastada, mis tähendab, et ta tegeleb majandustegevusega, konkureerides kindlustusettevõtjatega. [34]

65. Missuguseid juhiseid annab see kohtupraktika käesolevaks kohtuasjaks?

66. Esiteks näib Euroopa Kohus selgelt eristavat esiteks seadusjärgseid nn põhiskeeme, mille osas on haldusasutusi kuni praeguseni alati käsitatud majandustegevusse mitte kaasatuna, ja teiseks täiendavaid, vabatahtlikke või ametiasutuste poolt kohustuslikuks muudetud skeeme, mida haldavad erinevad asutused on kvalifitseeritud ettevõtjaks asutamislepingu konkurentsieeskirjade tähenduses.

67. Teiseks on selge, et selle välistamisel, et mingi tegevus võiks olla majandustegevus, ei ole tähtsust asjaolul, et niisugune täiendava ravikindlustuse skeemi haldav asutus, näiteks see, millega on tegemist põhikohtuasjas, ei

33 – Vt eespool viidatud kohtuotsus Fédération française des sociétés d'assurance jt, punktid 9 ja 7–20.

34 – Eespool viidatud kohtuotsus Albany, punktid 81–85. Vt ka eespool viidatud kohtuotsused Brentjens', punktid 81–85; Drijvende Bokken, punktid 71–75, ja Pavlov jt, punktid 114 ja 115.

ole üldse tulunduslik ja seda juhivad ühiselt tööturu osapooled, ja/või asjaolul, et skeem, mida ta haldab, teenib sotsiaalset eesmärki, mida tõendab eelkõige lepingu lisa preambul.

68. Kolmandaks ilmneb seevastu Euroopa Kohtu praktikast, et selle kontrollimisel, mil määral tuleb mängu solidaarsuse põhimõte, näib olevat keskse tähtsusega vabadus, mis on asjaomasel asutusel maksete summa kindlaksmääramisel, ja makstavate hüvitiste väärtus, kusjuures riik teostab kontrolli samaaegselt asutuse nimetamise ja skeemi põhielementide haldamise üle. [35]

69. Esiteks eeldab solidaarsuse põhimõte Euroopa Kohtu arvates, et kindlustatule makstavad hüvitised ei ole rangelt proportsionaalsed maksetega, mida ta tasus. [36]

70. Põhikohtuasjas ilmneb kohtutoimiku dokumentidest, et täiendava ravikindlustuse skeemiga tagatud hüvitised on kindlaks määratud lepingu lisaga kaasas olevas loetelus, milles on toodud hüvitised, mida pakutakse lisaks sotsiaalkindlustuse kohustusliku põhiskeemiga tagatud hüvitistele. Pealegi on lepingu lisa artiklis 5 kindlaks määratud maksete summa skeemi toimimise kahel esimesel aastal ning seda kindlas summas ja ühetaoliselt kõikidele liitunutele, ilma et arvesse oleks võetud nende tervislikku seisundit või vanust, st see summa on 40 eurot töötaja kohta kuus, millest poole tasuvad tööandjad. [37] Sama artikli kohaselt vaatavad lepingu lisa allkirjastanud pooled makse summa pärast skeemi kohaldamise teist aastat uuesti läbi skeemi tulemuste ja tervishoiukulude muutuse ning asjakohaste seaduste ja määruste põhjal.

71. Nagu komisjon oma kirjalikes märkustes õigesti tähendas, ei ole makstavate hüvitiste ja tasutud maksete summa vahel seega otsest seost.

72. Lisaks näib asjaolu, et tööandjad tasuvad poole oma töötajate ravikindlustusmaksetest, peegeldavat põhimõtet, mille kohaselt valitseb tööandjate ja töötajate ning sama majandusharu tööandjate vahel solidaarsus vastavalt riskide valdkonna tasandil vastastikuse kindlustamise eesmärgile, mida on meenutatud lepingu lisa preambulis. Nagu Prantsuse valitsus oma kirjalikes märkustes rõhutas ja ilma et see piiraks eelotsusetaotluse esitanud kohtu kontrolli, näivad solidaarsuse põhimõtte olevat muutnud konkreetsemaks

35 – Vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsused Cisal, punkt 43, ja Kattner Stahlbau, punkt 65.

36 – Vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsused Cisal, punkt 44, ja Kattner Stahlbau, punkt 65.

37 – Nagu juba märgitud, oli see summa 2007. aastal skeemi Alsace-Moselle puhul 32 eurot ja seda alandati alates 2008. aastast 28 euroni.

lepingu lisa mitu muudatust, mille kohaselt jääb surnud töötaja õigusjärglastele esiteks ühe aasta jooksul lepinguline tagatis, mis oli sellel töötajal, kusjuures vastava makse tasub skeem ise, [38] ning teiseks jäävad töötajale, kelle tööleping lõpetati ja kes võib saada hüvitisi kohustuslikust töötuskindlustusskeemist, lepingulised tagatised maksimaalselt üheksa kuu jooksul – tagatised, mida rahastatakse täiendava ravikindlustuse skeemiga liitunud ettevõtjate ja töötavate töötajate maksetest. [39] See solidaarsus eeldab minu meelest tulude ümberjaotamist isikute kasuks, kellel selle skeemi puudumise korral ei oleks nende rahalisi vahendeid ja/või tervislikku seisundit arvestades tõenäoliselt täiendavat kindlustust. Lisaks ja ilma et see piiraks eelotsusetaotluse esitanud kohtu kontrolli, ei näi AG2R-l olevat mingit kaalutlusruumi maksete summa kindlaksmääramisel ja ülevaatamisel – viimast võivad teha ainult tööturu osapooled skeemi tulemuste ja muude üldiste asjaolude põhjal – ega pakutavate hüvitiste väärtuse osas.

73. Täiendava ravikindlustuse skeemi haldav asutus on minu meelest selgelt teistsuguses olukorras kui pensionifond, millega oli tegemist eespool viidatud kohtuotsuses Albany ja mis määras – meenutan – maksete ja hüvitiste summa kindlaks ise.

74. Vastupidi olukorrale, mis oli selle viimase kohtuotsuse alus, ei ole AG2R-l ka mingit võimalust vabastada liitumisest ettevõtjat, kes kindlustab juba oma töötajaid teises, konkureerivas kindlustusasutuses – asjaolu, mida eespool viidatud kohtuotsuses Albany käsitati nii, et see tõendab, et selles kohtuasjas vaadeldava pensionifondi tegevus on majandustegevus.

75. Järelikult selle osas, kas mängus on solidaarsuse põhimõte, näib olukord põhikohtuasjas sarnanevat rohkem kohtuasjadega, milles tehti eespool viidatud kohtuotsused Poucet ja Pistre, Cisal, AOK Bundesverband jt ja Kattner Stahlbau, milles leiti, et erinevaid asjaomaseid seadusjärgseid sotsiaalkaitse skeeme haldavad asutused ei ole Euroopa Kohtule edastatud faktiliste ja õiguslike asjaolude põhjal ettevõtjad asutamislepingu konkurentsieeskirjade tähenduses.

76. Vastupidi olukordadele, mis olid aluseks kohtuasjadele, milles tehti need neli kohtuotsust, ei määrata täiendava ravikindlustuse skeemi raames, millega on tegemist põhikohtuasjas, maksete summat muidugi kindlaks liitunute tulude põhjal. See omadus ei anna

38 – Vt lepingu lisa 12. novembri 2007. aasta lisa nr 2 artikkel 1.

39 – Vt lepingu lisa 21. juuli 2009. aasta lisa nr 5 artikkel 2. Samalaadne omadus toodi välja eespool viidatud kohtuotsuses Poucet ja Pistre (punkt 10) ravi- ning rasedus- ja sünnituskindlustuse kohustusliku seadusjärgse skeemi osas Prantsusmaal.

siiski tunnistust – nagu märkis komisjon oma kirjalikes märkustes – madalamast solidaarsustasemest, vaid tundub pigem olevat seletatav asjaoluga, et kehtestatud skeemi kohaselt hüvitatakse tegelikud kulud, mitte ei anta asendustulu.

77. Sellegipoolest – ja teiseks – ei ole riigil vastupidi kohtuasjadele, milles tehti eespool viidatud kohtuotsused Poucet ja Pistre, Cisal, AOK Bundesverband jt ja Kattner Stahlbau, eelkõige mingit rolli täiendava ravikindlustuse skeemi haldava asutuse nimetamisel ning, võttes arvesse Prantsusmaa õiguslikku raamistikku, konkureerib niisugune asutus nagu AG2R eelkõige kindlustusettevõtjatega.

78. Selles osas tuleb märkida, et esiteks kui tööturu osapooled on valinud nagu põhikohtuasjas riskide vastastikuse kindlustamise majandusharu tasemel, ei ole need osapooled kuidagi kohustatud nimetama skeemi halduriks niisugust kindlustusasutust nagu AG2R.[40] Seadusega nr 94-678 muudetud seaduse nr 89-1009 artikli 1 kohaselt, millele on viidatud code de la sécurité sociale'i artiklis L. 912-1, võivad seda kindlustust pakkuda ka kindlustusettevõtjad, mida reguleerib code des assurances, ja vastastikused kindlustusseltsid. Seega kui need osapooled otsustasid usaldada täiendava ravikindlustuse skeemi haldamise kindlustusasutusele, on see nende erinevate võimalike teenuseosutajate hulgast tehtud vaba valiku tulemus.[41] Ei ole niisiis kaugeltki välistatud, et ühe või teise asutuse valimine põhineb mitte ainult halduslikel kaalutlustel, milleks on näiteks ühine haldamine kindlustusasutuses, vaid ka rahalistel ja majanduslikel kaalutlustel, mis kõik võivad viia mõttele, et niisugune asutus on teenuseosutaja tööturu osapoolte suhtes, kes soovivad kollektiivsete läbirääkimistega teatava majandusharu töötajatele täiendavat ravikindlustust.[42]

79. Teisalt ilmneb ka code de la sécurité sociale'i asjakohastest sätetest, millele on

40 – Nagu ka viimane ei ole seaduse järgi kohustatud tagama täiendava ravikindlustuse skeemi haldamist.

41 – Märgin, et näib, et käesoleval juhul ei eelnenud teenuseosutaja valimisele riigihanke väljakuulutamist. See võib tekitada probleemi, et tööturu osapooled peaksid niisuguste täiendavate sotsiaalkaitse skeemide halduri valimisel nagu skeem, millega on tegemist põhikohtuasjas, järgima läbipaistvuse ja diskrimineerimiskeelu põhimõtet. Seda küsimust eelotsusetaotlus siiski ei puuduta.

42 – Nõnda tegid töö, solidaarsuse ja avaliku teenistuse ministeeriumi uuringu kohaselt 2007. aastal 42% puhul täiendava ravikindlustuse kollektiivsetest lepingutest ettepaneku vastastikused kindlustusseltsid, 38% puhul kindlustusasutused ja 20% puhul kindlustusettevõtjad. Kuigi need arvud näivad näitavat, et täiendava ravikindlustuse skeem tundub kindlustusettevõtjatele vähem ahvatlev kui individuaallepingute haldamine (27%), kuulus neile 2007. aastal siiski üks viiendik turust.

viidatud käesoleva ettepaneku punktis 9, et niisugused kindlustusasutused nagu AG2R peab heaks kiitma riiklik järelevalveasutus ning nendele on nagu ka kindlustusettevõtjatele seaduste ja määrustega kehtestatud kohustused vahendite olemasolu ja likviidsusmäära alal, sealhulgas ja eelkõige siis, kui nad nimetatakse sellise täiendava skeemi halduriks, millega on tegemist põhikohtuasjas.

80. Kuigi niisugune täiendava ravikindlustuse skeem, millega on tegemist põhikohtuasjas, toob kahtlemata mängu solidaarsuse põhimõtte, kõnelevad äsja esitatud kaalutlused minu meelest niisiis selle kasuks, et sellise skeemi haldur, näiteks niisugune pensionikindlustusasutus nagu AG2R, tuleb tunnistada ettevõtjaks asutamislepingu konkurentsieeskirjade tähenduses.

2. Turgu valitsev seisund, mis on niisugusel täiendava ravikindlustuse skeemi halduril nagu AG2R, ja selle seisundi võimalik kuritarvitamine

81. Siin puudutavad eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimused sisuliselt seda, kas AG2R hakkab oma turgu valitsevat seisundit kuritarvitama seetõttu, et haldab täiendava ravikindlustuse skeemi, millega liitumine on kohustuslik ilma võimaluseta, et mõni ettevõtja liitumisest vabastatakse, ja mida ametiasutused laiendasid kõikidele Prantsusmaa käsitööonduslikele pagari- ja kondiitritöökodadele.

82. Selles osas ilmneb eespool viidatud kohtuotsustest Albany, Brentjens', Drijvende Bokken ja Pavlov jt, et ametiasutuste otsus muuta liitumine sektori pensionifondiga kohustuslikuks eeldab paratamatult, et sellele fondile antakse ainuõigus koguda ja hallata makseid, mida pensioniõiguste saamiseks tasutakse, mis tähendab, et seda fondi tuleb seega pidada ettevõtjaks, kellele ametiasutused on andnud ainuõigused, EÜ asutamislepingu artikli 90 lõike 1 (nüüd EÜ artikli 86 lõige 1) tähenduses. [43]

83. Seda hinnangut saab kahtlemata laiendada olukorrale, millega on tegemist põhikohtuasjas.

84. Kohustuslik liitumine täiendava ravikindlustuse skeemiga, millega on tegemist põhikohtuasjas ja mis tuleneb

43 – Eespool viidatud kohtuotsused Albany, punkt 90; Brentjens', punkt 90; Drijvende Bokken, punkt 80, ja Pavlov jt, punkt 122.

eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul code de la sécurité sociale'i artiklist L. 912-1 ja lepingu lisa sätetest ning ametiasutuste otsusest laiendada see liitumine kõikidele Prantsusmaa käsitööonduslikele pagari- ja kondiitritöökodadele, annab seda skeemi haldavale asutusele ainuõiguse koguda makseid selle sektori töötajate tervishoiukulude täiendavaks kindlustamiseks. Seda asutust võib seega pidada ainuõigusi omavaks ettevõtjaks EÜ artikli 86 lõike 1 tähenduses.

85. Selle ettevõtja turgu valitseva seisundi osas EÜ artikli 82 tähenduses meenutan ma ka, et käesoleva ettepaneku punktis 82 viidatud neljas kohtuotsuses tuvastas Euroopa Kohus vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale, et ettevõtjat, kellele kuulub seaduslik monopol ühisturu olulises osas, võib pidada ettevõtjaks, kellel on niisugune turgu valitsev seisund. [44]

86. Kuigi eelotsusetaotluse esitanud kohus ei anna mingit teavet asjaomase tooteturu piiritluse kohta – küsimus, mis näib muide tekitavat vaidlusi [45] –, tuleb siiski nõustuda, et nagu ka pensionifondide puhul, millega on tegemist nendes neljas kohtuotsuses, tuleb niisugust kindlustusasutust nagu AG2R, kellele kuulub seaduslik monopol teatavate kindlustusteenuste osutamise alal liikmesriigi teatavas majandusharus ja seega ühisturu olulises osas, pidada ettevõtjaks, kellel on turgu valitsev seisund EÜ artikli 82 tähenduses. [46]

87. Euroopa Kohus on siiski korduvalt leidnud, et üksnes see, kui ainuõiguste andmisega EÜ artikli 86 lõike 1 tähenduses luuakse turgu valitsev seisund, ei ole iseenesest EÜ artikliga 82 vastuolus. Liikmesriik rikub nende kahe õigusnormiga sätestatud keelde esiteks vaid siis, kui asjaomane ettevõtja hakkab ainuüksi talle antud ainuõiguste kasutamisega oma turgu valitsevat seisundit kuritarvitama, või

44 – Vt eespool viidatud kohtuotsused Albany, punkt 91; Brentjens', punkt 91; Drijvende Bokken, punkt 81, ja Pavlov jt, punkt 126.

45 – Nt komisjoni arvates tuleks AG2R niisuguse võimaliku turgu valitseva seisundi olemasolu hindamisel analüüsida, kas asjaomane tooteturg peab olema käsitööonduslike pagari- ja kondiitritöökodade sektori puhul piiratud tervishoiukulude hüvitamise lepingutega (nagu arvab Beaudout) või tuleb see määratleda hoopis laiemana, nt Prantsusmaa täiendava ravikindlustuse skeemide lepingute või isegi Prantsusmaa pensionikindlustuse turuna.

46 – Vt analoogia alusel eespool viidatud kohtuotsused Albany, punkt 92; Brentjens', punkt 92; Drijvende Bokken, punkt 82, ja Pavlov jt, punkt 126. Ma meenutan, et kohtupraktika kohaselt võib liikmesriigi territoorium aga olla ühisturu oluline osa. Vt selle kohta eelkõige 9. novembri 1983. aasta otsus kohtuasjas 322/81: Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin *vs.* komisjon (EKL 1983, lk 3461, punkt 28); eespool viidatud kohtuotsus Höfner ja Elser, punkt 28, ja 11. detsembri 1997. aasta otsus kohtuasjas C-55/96: Job Centre (EKL 1997, lk I-7119, punkt 30).

teiseks siis, kui need õigused võivad tekitada olukorra, milles see ettevõtja hakkab panema toime selliseid kuritarvitusi. [47]

88. Nii leiti, et EÜ artikli 82 teise lause punkti b [48] ja EÜ artikli 86 lõiget 1 on rikutud – kuritarvitavalt soodustades tootmise ja turgude piiramist – liikmesriigi käitumisega, mis tekitab olukorra, milles teenuste osutamist piiratakse, kui ettevõtja, kellele ta andis ainuõiguse teataval turul, ei ole ilmselgelt võimeline rahuldama nõudlust, mis sellel turul on, ning kui erakapitalil põhinevatel äriühingutel on tegelik tegutsemine sellel turul muudetud võimatuks sellega, et säilitatakse õigusnorm, mis keelab need tegevused, või vastasel juhul on vastavad lepingud tühised. [49]

89. Siin tuleb märkida, et eelotsusetaotluse esitanud kohus näib AG2R ilmselge võimetuse rahuldada nõudlust, mis sellel turul on, otseselt tuletavat sellest, et nimetatud ettevõtjal puudub igasugune võimalus vabastada ettevõtja liitumisest täiendava ravikindlustuse skeemiga niisugusena, nagu see on nähtud ette code de la séurité sociale'i artiklis L. 912-1. [50]

90. Võttes arvesse Euroopa Kohtule esitatud küsimust, mis puudutab just turgu valitseva seisundi võimalikku kuritarvitamist, tundub kahtlane pidada seda faktilisele asjaolule antud hinnangut lõplikuks, seda enam, et seda ei põhjendata ühegi kaalutlusega.

91. On mõistagi usutav, et mõned Prantsusmaa käsitööonduslikud pagari- ja kondiitritöökojad võivad soovida kindlustada oma töötajaid edasi teiste kindlustusandjate juures, nagu on see muide Beaudout'ga, või isegi pakkuda oma töötajatele muud ravikindlustust kui see, mille tagab lepingu lisas nimetatud täiendava skeemi haldur.

47 – Vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsused Höfner ja Elser, punkt 29; Albany, punkt 93; Brentjens', punkt 93; Drijvende Bokken, punkt 83; Palvov jt, punkt 127, ja MOTOE, punkt 49.

48 – Kusjuures kuritarvituste juhtum seisneb selles, et piiratakse tootmist, turge või tehnika arengut, kahjustades sellega tarbijat.

49 – Vt eespool viidatud kohtuotsus Höfner ja Elser, punkt 31. Vt ka eespool viidatud kohtuotsus Job Centre, punkt 35; 8. juuni 2000. aasta otsus kohtuasjas C-258/98: Carra jt (EKL 2000, lk I-4217, punkt 13) ja eespool viidatud kohtuotsus Pavlov jt, punkt 127.

50 – Vt eelotsusetaotluse punktid 19 ja 20, milles on märgitud: „Code de la sécurité sociale'i artikkel L. 912-1 [ei jäta] võimalust niisuguse liitumisest vabastamise sätestamiseks. [...] Neil asjaoludel [tundub] AG2R-l olevat turgu valitsev seisund asjaomases [...] valdkonnas, ning selles kontekstis tundub, et tal on ilmselgelt võimatu rahuldada nõudlust, mis on turul [...]".

92. Asjaolu, et need ettevõtjad ei saa usaldada niisuguse täiendava ravikindlustuse skeemi haldamist mõnele teisele kindlustusandjale peale AG2R [51] ega pöörduda teise asutuse poole, isegi mitte individuaalselt, samuti sellest tingitud konkurentsi piiramine tulenevad otseselt seda skeemi haldavale kindlustusasutusele antud ainuõigusest. [52]

93. Kokkuvõttes näib, et skeemi haldavale asutusele kehtestatud keeld ettevõtjaid liitumisest vabastada on kooskõlas nii ainuõiguse andmisega kui ka kõrge solidaarsustaseme tagamisega.

94. Ma märgin muide, et eespool viidatud kohtuotsustes Albany, Brentjens' ja Drijvende Bokken analüüsis Euroopa Kohus nendes kohtuasjades vaadeldava pensioniskeemiga liitumisest vabastamiste korda ainult selleks, et kontrollida, kas vabadus, mis on pensionifondile selles osas teatavatel juhtudel jäetud, võis teda õhutada oma turgu valitsevat seisundit kuritarvitama. [53]

95. Ma lisan, et asjaolu, et kohtuasjades, milles tehti need kolm kohtuotsust, kohustas Madalmaade Kuningriik pensionifonde teatavatel juhtudel liitumisest vabastama valdkonna ettevõtjaid, kes tagasid kindlustuse, mis on vähemalt samaväärne kindlustusega, mille nende töötajad oleksid omandanud liitumisel selle pensionifondiga, ei saa kaasa tuua seda, et niisugune kohustus tuleb kehtestada ka teises liikmesriigis. Võttes arvesse kaalutlusruumi, mis liikmesriikidel oma sotsiaalkindlustussüsteemide korraldamisel on, [54] peavad nad minu arvates oma riikliku ravikindlustussüsteemi iseärasustest lähtudes analüüsima, missugused tingimused võimaldavad tagada kindlustuse taseme, mida nad soovivad mingis konkreetses sektoris tagada, muutes kohustuslikuks liitumise täiendava ravikindlustuse skeemiga, ning seda ka võttes arvesse solidaarsustaset, mille nad kavatsevad selles sektoris säilitada.

96. On muidugi õige – nagu ma märkisin juba käesoleva ettepaneku punktis 29 –, et eelotsusetaotluse esitanud kohus näib nõustuvat, et vahetustingimust, st liitumisest vabastamise keeldu kohaldatakse siseriiklikus õiguses ka ettevõtjate suhtes, kes olid sõlminud enne seda, kui ametiasutused lepingu lisa laiendasid, muude kindlustusandjatega lepingud tagatiste kohta, mis võisid olla kõrgemad

51 – Ma meenutan, et lepingu lisa kohaselt ja vastavalt code de la sécurité sociale'i artiklile L. 912-1 on selle täiendava ravikindlustuse skeemi haldamine, millega on tegemist põhikohtuasjas, AG2R-le usaldatud esialgu ainult 5 aastaks.

52 – Vt analoogia alusel eespool viidatud kohtuotsused Albany, punkt 97; Brentjens', punkt 97, ja Drijvende Bokken, punkt 87.

53 – Vt eespool viidatud kohtuotsused Albany, punktid 112–121; Brentjens', punktid 112–121, ja Drijvende Bokken, punktid 102–111.

54 – Vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsused Poucet ja Pistre, punkt 6; Albany, punkt 122; Brenjtens', punkt 122, ja Drijvende Bokken, punkt 112.

nendest, mis on ette nähtud täiendava ravikindlustuse skeemis.

97. Selles osas ei näi täiesti otsustav argument, mille esitas Prantsusmaa valitsus oma kirjalikes märkustes ja mille kohaselt ei takista kohustuslik liitumine AG2R hallatava skeemiga ettevõtjatel kuidagi sõlmida täiendava kindlustuse lepingut juhul, kui nad soovivad tagada oma töötajatele paremad kindlustustingimused. Niisuguse täiendava ravikindlustuse lepingu sõlmimine saab asjaomase sektori ettevõtjatele loomulikult olema kulukam kui alternatiivse liitumise võimalus, mida ettevõtjad, kelle töötajad on juba kindlustatud nii, et neil on kõrgemad tagatised kui AG2R hallatavas skeemis pakutavad tagatised, saavad kasutada võimaliku liitumisest vabastamise korral.

98. Sellegipoolest ei ole kohtutoimikus midagi, mis kinnitaks Beaudout' väidet – mida ta kordas kohtuistungil Euroopa Kohtus –, et 10. oktoobril 2006 sõlmitud kindlustuslepingus pakutavad tagatised on kõrgemad nendest, mida pakutakse AG2R hallatava skeemi raames.

99. Ülejäänu osas on ülesanne – mille peab täitma mitte Euroopa Kohus, vaid eelotsusetaotluse esitanud kohus – võrrelda kindlustusettevõtjate pakutavaid ja AG2R hallatava skeemi raames pakutavaid tagatisi seda keerukam, et selle käigus tuleb arvesse võtta kõiki pakutavaid tagatisi, mitte ainult teatavaid üksikuid hüvitisi.

100. Kuritarvituse võimaluse välistamiseks tuginevad Saksamaa ja Prantsusmaa valitsus ning komisjon igal juhul EÜ artikli 86 lõikele 2. Eelkõige arvavad need asjast huvitatud pooled, et eespool viidatud kohtuotsuse Albany punktides 102–111 esitatud põhjendused võib täielikult üle kanda AG2R olukorrale põhikohtuasjas.

101. Ma kaldun selle analüüsiga nõustuma.

102. Esiteks tuleb üldist majandushuvi esindava ülesande osas, mis on usaldatud niisugusele asutusele nagu AG2R, meenutada, et kui EÜ artikli 86 lõikes 2 on lubatud teha teatavatel tingimustel erandeid asutamislepingu üldsätetest, siis sellega püütakse liikmesriikide huvi kasutada teatavaid ettevõtjaid majandus- või sotsiaalpoliitika vahendina kokku sobitada Euroopa Liidu huviga tagada

konkurentsieeskirjade järgimine ja säilitada ühisturu ühtsus. [55]

103. Järelikult on liikmesriikidel õigus võtta teatavatele ettevõtjatele usaldatavate üldist majandushuvi esindavate teenuste kindlaksmääramisel arvesse oma riikliku poliitika eesmärke ja püüda neid saavutada nendele ettevõtjatele kehtestatavate kohustuste ja piirangute abil. [56]

104. Lahenduse eeskujul, mille valis Euroopa Kohus eespool viidatud kohtuotsuses Albany vaadeldava täiendava pensioniskeemi osas, arvan ma aga, et on piisavalt juhiseid, asumaks seisukohale, et AG2R hallatav täiendava ravikindlustuse skeem täidab olulist sotsiaalset otstarvet, tänu millele võib see kuuluda üldist majandushuvi esindavate teenuste kategooriasse EÜ artikli 86 lõike 2 tähenduses.

105. Esiteks kehtestati selle skeemiga kõrge solidaarsustase, millel on käesoleva ettepaneku punktides 70–72 juba mainitud omadused ja mis võimaldab seega kindlustada mõne konkreetse kutsekategooria tervishoiukulud, mille puhul võivad väikesed sissetulekud takistada juurdepääsu raviteenustele, eelkõige süveneva nähtuse tõttu, mille tõi välja komisjon ja mis seisneb selles, et raviteenuste tasud on kõrgemad tariifidest, mida hüvitatakse kohustusliku põhiskeemi alusel. Teisalt rõhuvad seadusega kehtestatud konkreetsed piirangud niisugust kindlustusasutust nagu AG2R. Nagu märkis Prantsuse valitsus ja ilma et see piiraks eelotsusetaotluse esitanud kohtu kontrolli, ei saa selline asutus code de la sécurité sociale'i artikli L. 932-9 viienda lõigu alusel maksete tasumata jätmise korral tagatisi peatada ega ettevõtja liitumist lõpetada. Lisaks jäävad tagatised sama seadustiku artikli L. 932-10 alusel alles ka asjaomase sektori ettevõtja säilitamise, tervendamise või likvideerimise menetluse korral.

106. Teiseks ilmneb kohtupraktikast, et selleks et EÜ artikli 86 lõike 2 kohaldamise tingimused oleksid täidetud, ei ole tarvis, et üldist majandushuvi esindavat teenust haldava ettevõtja rahanduslik tasakaal või majanduslik elujõulisus oleks ohus. Piisab sellest, kui vaidlusaluste õiguste puudumisel on nurjatud ettevõtjale usaldatud niisuguste eriülesannete täitmine, nagu on täpsustatud temal lasuvate kohustuste ja piirangutega, või nende õiguste säilitamine on vajalik, et nende omanik saaks talle usaldatud üldist majandushuvi

55 – Vt selle kohta 19. märtsi 1991. aasta otsus kohtuasjas 202/88: Prantsusmaa *vs.* komisjon (EKL 1991, lk I-1223, punkt 12); 23. oktoobri 1997. aasta otsus kohtuasjas C-159/94: komisjon *vs.* Prantsusmaa (EKL 1997, lk I-5815, punkt 55) ja eespool viidatud kohtuotsus Albany, punkt 103.

56 – Vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsused komisjon *vs.* Prantsusmaa, punkt 56, ja Albany, punkt 104.

esindavaid ülesandeid täita majanduslikult vastuvõetavates tingimustes. [57]

107. Seega ei saa nõustuda Beaudout' esitatud argumendiga, et niisuguse süsteemi loomine, millega on lubatud ettevõtja liitumisest vabastada, ei ohustaks kuidagi lepingu lisaga kehtestatud ja ametiasutuste laiendatud täiendava ravikindlustuse skeemi haldava asutuse rahanduslikku tasakaalu.

108. On vastupidi usutav, et täiendava ravikindlustuse skeemi haldava asutuse ainuõiguse tühistamise korral, eelkõige liitumisest vabastamise süsteemi loomisega teiste kindlustusandjate kasuks, nagu soovib Beaudout, on see asutus sunnitud võtma enda kanda kasvava osa „halbu" riske, mis tekitavad nende maksete summa tõusu, mis selle skeemi raames tasuda tuleb, [58] nii et ta ei suuda talle usaldatud ülesannet enam täita majanduslikult vastuvõetavates tingimustes.

109. Lepingu lisaga kehtestatud ja ametiasutuste laiendatud täiendava skeemi kõrge solidaarsustaseme tõttu tagab vahetustingimus – ehk teiste sõnadega liitumisest vabastamise võimaluse puudumine –, et solidaarsuse põhimõtet ei rikuta ning ravikindlustus tagatakse kõikidele töötajatele selles sektoris, mida iseloomustavad väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad, kes ei suuda tingimata pakkuda oma töötajatele individuaalselt võrdväärset kaitse taset. [59]

110. Nagu rõhutas Prantsusmaa valitsus oma kirjalikes märkustes, ei sooviks asutused, kes võivad niisugust skeemi hallata, sellise vahetustingimuse puudumise korral lisaks täiendavaid ravihüvitisi maksta, kui nad peaksid võtma enda kanda suurema osa „halbadest riskidest", samal ajal kui „head riskid" jääksid kolmandate ettevõtjate kanda. Nii takistatakse nende eesmärkide saavutamist, mille poole tööturu osapooled püüdlevad, kui loovad sellise skeemi, mis põhineb riskide vastastikusel kindlustamisel valdkonna tasemel.

111. Ma arvan seega, et asutusele, kes haldab niisugust täiendava ravikindlustuse skeemi, mis on vaidluse alus põhikohtuasjas, antud ainuõigus võib olla põhjendatud EÜ artikli 86 lõike 2 alusel.

57 – Vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsused komisjon *vs.* Prantsusmaa, punktid 95 ja 96, ja Albany, punkt 107.

58 – Vt analoogia alusel eespool viidatud kohtuotsus Albany, punkt 108.

59 – Prantsuse valitsuse esitatud teabe põhjal annab rohkem kui 90 protsenti Prantsusmaa pagaritöökodadest tööd alla 10 töötajale.

112. Selles olukorras teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata eelotsuse küsimuse teisele osale nii, et EÜ artiklid 82 ja 86 ei keela ametiasutustel anda niisugusele kindlustusasutusele, kellega on tegemist põhikohtuasjas, ainuõigust hallata konkreetses tegevussektoris täiendava ravikindlustuse skeemi, ilma võimaluseta, et mõni selle sektori ettevõtja vabastatakse selle skeemiga liitumisest.

VI. Ettepanek

113. Esitatud põhjendustest lähtudes teen ettepaneku vastata Tribunal de grande instance de Périgueux' küsimusele järgmiselt:

„1. Esiteks ei kuulu täiendava ravikindlustuse skeemiga liitumise kord, milles on nähtud ette liitumine üheainsa asutusega ilma võimaluseta, et mõni asjaomane ettevõtja vabastatakse liitumisest, EÜ artikli 81 lõikes 1 sätestatud keelu kohaldamisalasse, ning teiseks ei keela EÜ artiklid 10 ja 81 teha ametiasutustel otsust, millega muudetakse konkreetse sektori tööandjaid ja töötajaid esindavate organisatsioonide taotlusel kohustuslikuks kollektiivsete läbirääkimiste tulemusena sündinud kokkulepe, millega nähakse ette kõikide selle sektori ettevõtjate liitumine täiendava ravikindlustuse skeemiga.

2. EÜ artiklid 82 ja 86 ei keela ametiasutustel anda niisugusele kindlustusasutusele, kellega on tegemist põhikohtuasjas, ainuõigust hallata konkreetses tegevussektoris täiendava ravikindlustuse skeemi, ilma võimaluseta, et mõni selle sektori ettevõtja vabastatakse selle skeemiga liitumisest."